

Taustaa

Pälkäneen kunta liittyi muiden Etelä-Pirkanmaan kuntien Akaan, Urjalan ja Valkeakosken kanssa ilmastotyön edelläkävijäkuntien HINKU-verkostoon vuonna 2019. Samalla kunnat sitoutuivat tavoittelemaan 80 % päästövähennystä vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen tueksi laadittiin vuonna 2020 Etelä-Pirkanmaan yhteinen ilmasto-ohjelma ja resurssiviisauden tiekartta vuosille 2020 – 2030. Ilmasto-ohjelma on hyväksytty Pälkäneen kunnanvaltuustossa 23.3.2021 § 24. Pirkanmaa on Hinku-maakuntana asettanut myös kunnianhimoisen maakunnallisen päästövähennystavoitteen.

Etelä-Pirkanmaan kuntien ilmastotyötä on edistetty vahvasti yhteistyössä. Ympäristöministeriön hankerahoituksella kehitettiin vuosina 2021 – 2022 yhteinen ilmastoyhteistyön koordinaation malli sekä otettiin käyttöön ilmastovahtipalvelut tukemaan ilmastotyön seurantaa, valvontaa, raportointia ja viestintää. Kuntien ilmastotyötä koordinoi yhteinen ilmastoasiantuntija ja neljän kunnan yhteistyö on syventynyt useiden ilmastotyötä tukevien hankkeiden kautta.

Samaan aikaan kuntien ilmastotyön toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi. Energia-alalla on nähty suuria muutoksia, EU:n ilmastolainsäädäntö on kiristynyt ja vihreän siirtymän hankkeet sekä hiilinieluihin liittyvä keskustelu ovat korostaneet tarvetta tarkentaa paikallisia ilmastotoimia. Kunnille osoitettu ilmastosuunnitelman laatimisvelvoite lisättiin Suomen ilmastolakiin, josta se kuitenkin kuluvalle hallituskaudella poistettiin. Kuntia kannustetaan ilmastotoimiin tarjoamalla päästövähennystavoitteisiin yltäville kunnille edullisempaa rahoitusta. Kuntarahoituksen kestävä kehityksen lainan myöntäminen edellyttää kunnalta voimassa olevaa ilmastosuunnitelmaa.

Ilmastotyön rinnalle on viime vuosina noussut yhä vahvemmin luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, johon kunnilla on merkittäviä vaikutusmahdollisuuksia. Etelä-Pirkanmaalla luonnon monimuotoisuustyötä on tehty tiiviisti ilmastotyön rinnalla ja kunnissa nähtiin järkeväksi yhdistää luonnon monimuotoisuus yhtenä kokonaisuutena osaksi päivitettävää ilmasto-ohjelmaa.

Ohjelman laatiminen

Ilmasto- ja luonnonmonimuotoisuusohjelman laatimisen tueksi on toteutettu asukkaille suunnattu ilmasto – ja luontokysely. Aiemmin toteutettuja yritysten ilmastokyselyitä on myös hyödynnetty valmistelussa. Ohjelman laatimisessa on kuultu laajasti kuntien toimialojen asiantuntijoita, jotka ovat määritelleet omia toimenpiteitään ohjelmaan. Toimenpiteitä on ideoitu sekä tarkennettu useissa eri yhteyksissä myös kuntien välisessä yhteistyössä. LUMO-osion täydentämiseksi on jokaisessa neljässä kunnassa toteutettu opinnäytetyöt luonnon monimuotoisuustyön nykytilasta ja kehittämismahdollisuuksista.

Ilmasto- ja LUMO-ohjelman sisältö ja rakenne

Etelä-Pirkanmaan ilmasto- ja LUMO-ohjelma noudattelee aiemman ohjelman tavoitteita ja rakennetta. Ohjelmassa pidetään edelleen kiinni Hinku-tavoitteesta, mutta myönnetään kuntien vaikutusmahdollisuuksien rajoitteet.

Ohjelma jakautuu viiteen teemaan, jotka ovat:

1. Energiantuotanto ja -kulutus
2. Liikkuminen ja yhdyskuntarakenne
3. Kiertotalous ja materiaalitehokkuus
4. Kasvatus, osallisuus ja yhteistyö
5. Luonnon monimuotoisuus ja hiilinielut

Ohjelmassa osoitetaan kuntakohtaiset toimenpiteet, joita kuntakonsernissa toteutetaan ilmastovaikutusten vähentämiseksi, luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi ja ilmastomuutoksen sopeutumisen vahvistamiseksi. Toimenpiteiden tarkempaa toteutusta ja rahoitusta tarkastellaan kuntien talousarvioissa vuosittain. Teeman lisäksi toimenpiteitä on luokiteltu niiden vaikuttavuuden, kustannusvaikutusten sekä kunnianhimon tason mukaan.

Ohjelma ei rajoitu tiettyihin vuosiin vaan sen tarkoituksena on olla säännöllisesti päivittyvä. Yksittäisille toimenpiteille on osoitettu tarkempi aikataulu. Toimenpiteiden toteutumista seurataan vuosittain ja ohjelman sisältö päivitetään vähintään kerran valtuustokaudessa. Ohjelmassa määritellään myös ilmasto- ja luonnonmonimuotoisuustyön seurantamalli, joka käsittää toimenpiteiden seurannan ilmastovahtipalvelussa, vuotuisen ilmasto- ja LUMO-budjetoinnin sekä aiheeseen liittyvien työryhmien vastuut.

Etelä-Pirkanmaan ilmasto- ja LUMO-ohjelman yleinen osa on kaikille neljälle kunnalle yhteinen. Tämä osa sisältää johdannon, taustan, tavoitteet, nykytilan ja aiemman kehityksen sekä seurannan ja raportoinnin. Toimenpiteet osoitetaan kuntakohtaisesti. Jokaisessa neljässä kunnassa käsitellään ohjelmaa yleisen osan sekä kyseisen kunnan toimenpiteiden osalta. Lopuksi kuntien toimenpidekokonaisuudet liitetään yhteen yhteiseen ohjelmadokumenttiin.

Liitteenä on Etelä-Pirkanmaan ilmasto- ja luonnonmonimuotoisuusohjelma sekä Pälkäneen toimenpiteet.

Toimivallan peruste	Kuntalaki (410/2015) 14 §
Valmistelija	ilmastoasiantuntija Ossi Kekki p. 040 335 6014, ossi.kekki@valkeakoski.fi kunnanjohtaja Pauliina Pikka p. 040 573 6390, pauliina.pikka@palkane.fi
Esitys	Kunnanjohtaja Pauliina Pikka Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle liitteenä olevan Etelä-Pirkanmaan ilmasto- ja luonnonmonimuotoisuusohjelman (LUMO) hyväksymistä Pälkäneen kunnan osalta.
Päätös	Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.